

Olvashatósági index alkalmazása angol nyelvű szövegeknél – a magyar nyelvi adaptáció kérdésköre

Szabó Csilla Erika

Gyermek kultúra mesterképzés

Levelező tagozat

Neveléstudományi Intézet

Anyanyelvi és Gyermek kultúra Tanszék

Belső konzulens: Dr. Gombos Péter

egyetemi docens

Neveléstudományi Intézet

Anyanyelvi és Gyermek kultúra Tanszék

Absztrakt

Egy szöveg olvashatóságának mérése azt a célt szolgálja, hogy segítsen az olvasónak megtalálni a számára megfelelő nehézségi szintű írásokat. A jó olvashatóság növeli annak valószínűségét, hogy az olvasó egyértelműen megérti a szerző gondolatait és ötleteit, továbbá csökkenti a félreértéseket és meghatározza, hogy mennyire könnyű vagy nehéz a szöveg.

Dolgozatomban az egyik fő célom az volt, hogy megismerjem az olvashatóság mérésének angol nyelvterületen született tudományos hátterét, bemutassam az ezzel kapcsolatos kutatásokat, módszereket és felvessem az olvashatósági index magyar adaptációjának kérdéskörét.

Kutatásaim során megállapítottam, hogy ahány tudós, annyi gondolatmenet, de a szövegekben mérhető fő indikátorok általában az idegen nyelvből átvett kifejezések, az összetett szavak mennyisége, illetve a mondatok hossza, szerkezete és a szavak átlagos karakter-, illetve szótagszáma. Elméleti háttérkutatásom során arra jutottam, hogy az olvashatóság kérdésköre egészen 1893-ig nyúlik vissza, s közel másfél évszázad múltán, sok-sok értékes gondolkodó és technikai-tudományos fejlesztés láncolata által napjainkig tart.

Két alapvető módszert tapasztaltam. Az egyik a szókincs alapú, a másik a képlet alapú indexek.

A magyar nyelvű adaptáció egyik fontos problémája nyelvészeti: az angol a flektáló nyelvtípusba tartozik, a magyar viszont agglutináló, így egy az egyben nem lehet „átvenni” egyik ismert képletet sem. Megoldásként vagy a szókincsből kellene kiindulni, amelyhez már megtalálhatók magyar gyakoriság-szótárak, vagy egy új, magyar mérőeszköz/képlet kifejlesztését javaslom.